

L'entorn personal i social de la gent gran

Miquel Sánchez

Azucena Sancho Herrero

Generalment s'entén per gent gran aquelles persones que han sobrepasat l'edat oficial de jubilació (65 anys) i, com qualsevol altre grup d'edat, tenen unes característiques personals i socials diferenciades de la resta de la població que les converteix en un sector peculiar i heterogeni. Heterogeni, sobretot perquè el període des que un ciutadà és considerat "oficialment" gran fins al final de la vida és, afortunadament, llarg. Els deterioraments que produeixen dependència augmenten considerablement a partir dels 75 anys. Fins en aquesta edat, se sol arribar en bones condicions físiques que garanteixen una autonomia personal; les necessitats i les demandes dels més grans no tenen res a veure amb els de la resta del sector, actiu i independent (veure quadre adjunt).

En el quadre adjunt es pot apreciar que la població gran ha experimentat en les últimes dècades un creixement sense precedents superior a la resta dels grups d'edat. L'increment percentual de la gent més gran de 65 anys es duplica, el dels octogenaris es quadruplica. Aquest increment de persones fràgils pressiona la societat i planteja no pocs problemes d'atenció sociosanitària; atendre aquest col·lectiu, cada dia més nombrós, en un futur pròxim propicia els recursos socials i sanitaris necessaris, tot un repte per a la política social.

El gènere i l'edat són factors que influeixen en la forma de convivència de la gent gran. Amb l'edat augmenten les possibilitats de viure sol (mort de la parella) i també les d'ésser dona; dues de cada deu dones grans viuen soles davant el 6,9% dels homes. De tots els que viuen sols, a prop del 80% són dones.

Per evitar aquesta soledat, la majoria de la gent gran (i parlem dels més grans de 75 anys), recorren a passejar, a resar i conforme avança l'edat i van perdent certes facultats i són dependents, si encara conserven el cervell en condicions, s'entretenen amb la ràdio o la televisió. Però en entrar en aquest període és quan es reflecteixen casos de negligència... abandó...aïllament...marginació social.

Els veïns, amics i voluntaris acostumen a ser un bon suport social per als que no tenen família tot i que, segons les estadístiques, una de cada deu persones grans diu no tenir amics. Les proporcions són més altes entre les dones i en els grups d'edat avançada.

Així doncs, podem observar que les dones són les que s'emporten la pitjor part; en general, perceben pensions de menor quantia que els homes; la jubilació d'una mitjana

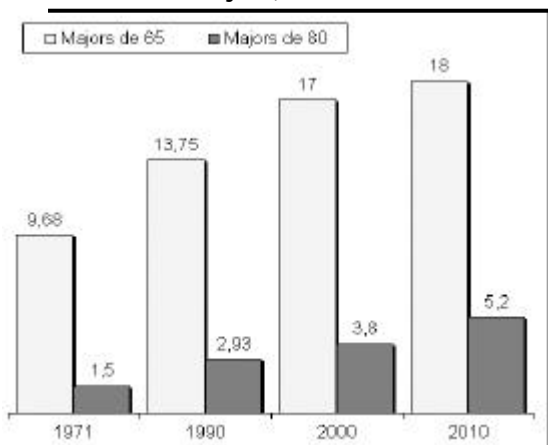
alta, és percebuda per homes en un percentatge elevat. Amb la viduitat, la menor quantia, els seus beneficis són majoritàriament dones. El mateix passa amb les pensions no contributives que tenen una quantia inferior a les anteriors.

A Espanya, la xifra de pobres identificats a finals de segle XX (són els que viuen en una llar que té una despesa inferior a la meitat de la despesa mitjana de totes les llars) supera els 6 milions, un de cada cinc és més gran de 65 anys, xifra que augmenta conforme augmenta l'edat: entre els 65 i 74 anys el 20% és pobre, entre els 75 i 84 anys el 29,3%. Les dones més grans tenen major proporció de pobres per sota dels 85 anys, per sobre d'aquesta edat són els homes.

Un 30% de persones, els més grans, viuen en condicions de pobresa. La pobresa és marginació.

Respecte als països de la Unió Europea, Espanya se situa per sota de la mitjana de les persones grans en llars amb dificultats per a satisfer les seves necessitats econòmiques. La mitjana dels països és de 21%. Espanya presenta un 43%, Portugal i Grècia un 70%, Itàlia un 33%. Dinamarca, Luxemburg, Bèlgica, Països Baixos i Alemanya, presenten valors molt allunyats.

Una vegada dit tot això, cal analitzar les característiques personals i socials dels grans que enquadraran el fenomen de l'envelliment. L'increment de persones fràgils i dependents, cal repetir que en la majoria dones, el 80% viuen soles; d'aquestes un 15% en condicions de vida deficientes que augmenten conforme augmenta l'edat, igual que les situacions de mancances i amb menor pes relatiu de les xarxes socials (l'increment dels recursos no és proporcional al dels usuaris, tot això es tradueix en un augment dels estats de necessitat que demanda més

Percentatge de persones grans sobre el total de la població anys		
	% > 65	% > 80
1971	9,68	1,5
1990	13,75	2,93
2000	17	3,8
2010	18	5,2
2020	20	5,6

Dades del Institut Nacional d'Estadística (INE)